

Sygn. akt VIII U 78/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: st.sekr.sądowy Joanna Zelen

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w G.

z udziałem zainteresowanych : J. G. (1), W. G., B. K., K. Ł. i K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wymiar składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek odwołania Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 15 czerwca 2007r. i decyzji z dnia 6 lutego 2009r.

nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 15 czerwca 2007r. w ten sposób, iż ustala, że Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. nie jest zobowiązane do zapłaty składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999r. do listopada 2006r. z tytułu dopłat do składek na grupowe ubezpieczenie na życie na rzecz pracowników:

J. G. (1), W. G., B. K., K. Ł. i K. T..

2. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2009r. i ustala, iż brak było podstaw do uchylenia decyzji w stosunku do wyżej wymienionych zainteresowanych.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 78/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 czerwca 2007 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. jest zobowiązane do zapłaty łącznej kwoty 234.088,94 zł wraz z odsetkami do dnia zapłaty z tytułu nieprawidłowo opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 roku do listopada 2006 roku. Organ rentowy wskazał, iż płatnik składek w powyższym okresie nie włączył do podstawy wymiaru składek przychodu pracowników z tytułu „dopłat do polis PZU”. Powołując się na rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na

ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), organ rentowy podał, iż dopłaty do polis nie zostały wymienione w katalogu przychodów nie stanowiących podstawy wymiaru składek.

W odwołaniu od powyższej decyzji Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. zarzuciła pozwanemu naruszenie przepisu § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. (Dz.U. 1998 Nr 161, poz. 1106 ze zm.). Spółka wskazała, iż na mocy postanowienia zawartego w rozdziale VI pkt 1 Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dopłacała pracownikom do składek z tytułu grupowego ubezpieczenia na życie. Zgodnie z treścią polis potwierdzających zawarcie umowy ubezpieczenia ubezpieczającym była spółka, ubezpieczonymi natomiast jej pracownicy, którzy opłacali większą część składki, tj. ok. 80% należnej z tytułu zawarcia umowy sumy.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Pozwany dodatkowo podniósł, iż zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, za przychody ze stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń. Zdaniem pozwanego, dofinansowana przez spółkę część składki na grupowe ubezpieczenie pracowników stanowi przychód danego pracownika ze stosunku pracy, a w konsekwencji jest również uwzględniana w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne, bez możliwości zastosowania wyłączenia z § 2 ust. 1 pkt 26 ww. rozporządzenia. W przedmiotowej sprawie po stronie pracownika istnieje obowiązek opłacenia danej składki, a pracodawca dopłaca tylko część tej składki.

Zarządzeniem z dnia 7 kwietnia 2008 roku, na podstawie przepisu art. 467¹ § 4 k.p.c., akta sprawy VIIIU 14139/07 zwrócono ZUS celem prawidłowego przeprowadzenia postępowania przed organem rentowym, tj. ustalenia wysokości zaległości Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w G. z tytułu opłaty składek na ubezpieczenia społeczne i okresu, za który występuje zaległość, oddzielenie w stosunku do poszczególnych pracowników ustalonych przez ZUS jako osoby, których zaległości ze strony ZUS dotyczą oraz celem dopuszczenia do udziału w sprawie każdego z pracowników, zawiadomienia ich o wysokości zaległości spółki w stosunku do nich i okresie, którego dotyczy zaległość poprzez wydanie stosownych decyzji.

Decyzją z dnia 6 lutego 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uchylił decyzję z dnia 15 czerwca 2007 roku. Organ rentowy wskazał, że „z uwagi na fakt, iż koniecznym jest rozstrzygnięcie kwestii zasadności niewłączenia przez płatnika składek Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. do podstawy wymiaru składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przychodu pracowników z tytułu „dopłat do polis PZU, wydanie decyzji stwierdzającej wysokość zobowiązań płatnika składek należy uznać za przedwczesne”.

W odwołaniu od powyższej decyzji Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. zarzuciła pozwanemu naruszenie przepisów art. 154 k.p.a. w zw. z art. 83, 83a i 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Podstawą do zastosowania art. 154 k.p.a. do decyzji z dnia 15 czerwca 2007 roku jest nie art. 123 ustawy systemowej, jak wskazał ZUS, ale art. 83 ust. 2 ustawy systemowej. Przepis ten pozwala uchylić w trybie art. 154 k.p.a. decyzję ZUS, pod warunkiem, że nie zostało od niej wniesione odwołanie do Sądu. Tymczasem od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 roku zostało skutecznie wniesione odwołanie do właściwego Sądu. Odwołania nie cofnięto, w sprawie nie wydano też orzeczenia odrzucającego, oddalającego to odwołanie, czy umarzającego postępowanie w sprawie. Poza tym, nie zostały w sprawie spełnione pozostałe przesłanki konieczne do uchylenia zaskarżonej decyzji, tj. nie istnieje tu słuszny interes społeczny ani słuszny interes strony.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji. Pozwany organ podkreślił, iż wydanie decyzji z dnia 15 czerwca 2007 roku było przedwczesne, bowiem decyzja ta już określała zobowiązanie płatnika składek do zapłaty wskazanej kwoty wraz z należnymi odsetkami. Z tych względów pozwany uznał, iż koniecznym i zasadnym jest wydanie decyzji uchylającej oraz wydanie prawidłowej decyzji dotyczącej podstawy wymiaru składek. Pozwany uznał, iż przemawiają za tym słuszny

interes strony oraz konieczność przestrzegania zasady praworządności i prawdy obiektywnej określonej w art. 7 kpa. W ocenie pozwanego, mylna ocena zebranego materiału dowodowego przed wprowadzeniem w obieg prawny decyzji z dnia 15 czerwca 2007 roku skutkowało tym, że decyzja ta była w swej treści wadliwa pod względem prawnym i faktycznym. Pozwany podał, iż w dniu 15 czerwca 2009 r. zostały przez pozwanego wydane prawidłowe decyzje określające podstawę wymiaru składek dla zidentyfikowanych pracowników odwołującej się przy uwzględnieniu ustaleń kontroli ZUS przeprowadzonej w (...) w zakresie przyjęcia w podstawie wymiaru składek kwot dopłat pracodawcy do składek opłacanych na ubezpieczenie grupowe pracowników.

W dniu 10 września 2009 roku organ rentowy złożył wniosek o umorzenie postępowania odwoławczego od decyzji z dnia 6 lutego 2009 roku wobec braku podstaw prawnych do rozpatrywania decyzji nieistniejącej w obrocie prawnym. Wobec przytoczonej argumentacji Sąd przyjął, iż wniosek faktycznie dotyczył decyzji z 15 czerwca 2007 r., bowiem to ona właśnie, wobec wydania decyzji z dnia 9 lutego 2009 r., stała się – jako uchylona – nieistniejąca w obrocie prawnym.

Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. nie przychyliła się do wniosku o umorzenie postępowania odwoławczego od decyzji z dnia 6 lutego 2009 roku.

W dniu 29 stycznia 2010 r. ZUS wydał decyzję zmieniającą decyzję z dnia 6 lutego 2009 r. w zakresie przytoczonych podstaw prawnych – jako podstawę prawną decyzji uchylającej decyzję z 2007 r. powołał art. 104 § 1 i 2 kpa w związku z art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W związku, zatem z podtrzymaniem odwołania od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r., pomimo jej uchylenia decyzją z dnia 6 lutego 2009 r., zaskarżeniem tejże decyzji uchylającej i niemożnością umorzenia postępowania odwoławczego od obu decyzji na skutek żądania ich merytorycznego rozpoznania, sprawę z odwołania od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. potraktowano jako sprawę zwróconą po wykonaniu zarządzenia o zwrocie akt.

Zarządzeniem z dnia 12 września 2011 roku sprawy z odwołań od obydwu decyzji zostały formalnie połączone celem wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Postanowieniem z dnia 4 października 2011 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych 663 pracowników Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. w G., wskazanych z imienia i nazwiska w sentencji postanowienia.

Zarządzeniem z dnia 24 października 2011 r. wyłączono do odrębnego postępowania sprawę w części dotyczącej zmarłych zainteresowanych.

Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 15 grudnia 2011 r. z uwagi na niemożność ustalenia miejsca zamieszkania wyłączono do niniejszego postępowania sprawę w części dotyczącej zainteresowanych K. T., W. G., J. G. (2), B. K. i K. Ł..

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2011 r., Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie o sygn.akt VIII U 48/11, zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2009 r. i orzekł, że brak było podstaw do uchylenia decyzji (pkt I), oddalił odwołanie od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. (pkt II) i zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego (pkt III).

Apelację od powyższego wyroku wniosła skarżąca Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G..

Zarządzeniem z dnia 9 października 2012 r. dla zainteresowanych B. K., W. G. i K. Ł., których miejsce pobytu nie jest znane ustanowiono kuratora procesowego.

Postanowieniem z dnia 01 lutego 2013 r. zawieszono postępowanie w sprawie na mocy art. 177§1 pkt 1 kpc.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku, w sprawie o sygn.akt III AUa 1791/12 zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II i III w ten sposób, że ustalił, iż Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. nie jest zobowiązane do zapłaty kwoty 234.088,94 (dwieście trzydzieści cztery tysiące osiemdziesiąt osiem 94/100) złotych z odsetkami, z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 r. do listopada 2006 r. oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję (pkt I) ; zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 5.430,00 (pięć tysięcy czterysta trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu

za II instancję (pkt II)

Postanowieniem z dnia 07 października 2013 r. podjęto zawieszono postępowanie odwoławcze w sprawie.

Pismem z dnia 08 listopada 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o umorzenie postępowania w sprawie, powołując się na art. 355§1 kpc.

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Zaskarżoną decyzją z dnia 15 czerwca 2007 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. stwierdził, iż Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. jest zobowiązane do zapłaty łącznej kwoty 234.088,94 zł wraz z odsetkami do dnia zapłaty z tytułu nieprawidłowo opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 roku do listopada 2006 roku.

Organ rentowy wskazał, iż płatnik składek w powyższym okresie nie włączył do podstawy wymiaru składek przychodu pracowników z tytułu „dopłat do polis PZU”. Powołując się na rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), organ rentowy podał, iż dopłaty do polis nie zostały wymienione w katalogu przychodów nie stanowiących podstawy wymiaru składek.

Zaskarżoną decyzją z dnia 6 lutego 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. uchylił decyzję z dnia 15 czerwca 2007 roku wobec uznania jej za przedwcześnie wydaną.

Niesporne, vide: decyzja z 15.06.2007r. – k. 50 akt ubezpieczeniowych, decyzja uchylająca – karta nienumerowana akt ubezpieczeniowych.

Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 15 grudnia 2011 r. z uwagi na niemożność ustalenia miejsca zamieszkania wyłączono do niniejszego postępowania sprawę w części dotyczącej zainteresowanych K. T., W. G., J. G. (1), B. K. i K. Ł..

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2011 r., Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w sprawie o sygn.akt VIII U 48/11, zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2009 r. i orzekł, że brak było podstaw do uchylenia decyzji (pkt I), oddalił odwołanie od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. (pkt II) i zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego(pkt III).

Apelację od powyższego wyroku wniosła skarżąca Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w G. zaskarżając wyrok w pkt II i III. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego - § 2 ustęp 1 punkt 26 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 Nr 161 poz. 1106 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych - poprzez jego wadliwą interpretację i uznanie, że sporne dopłaty stanowiły podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe;

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieprzyjęciu, że dopłaty do ceny nabycia ubezpieczenia nie stanowiły korzyści materialnych, o których mowa w/w rozporządzeniu podlegających wyłączeniu od składkowania;

3. naruszenie prawa procesowego w postaci art. 328 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez niepełne i utrudniające kontrolę uzasadnienie podstawy prawnej wyroku w skarżonej części.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że wykładnia § 2 ustęp 1 punkt 26 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w/w rozporządzenia dokonana przez Sąd Okręgowy jest niezgodna z wykładnią literalną, abstrahuje od zasad logiki, jest w niedopuszczalny sposób restrykcyjna i zawężająca, nie ma poparcia w wykładni funkcjonalnej. Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie II zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania wnioskodawcy od decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r., zmianę orzeczenia w punkcie III i zasądzenie kosztów procesu za pierwszą instancję z uwzględnieniem, że odwołanie wnioskodawcy od obydwu skarżonych decyzji zostało uwzględnione w całości, ewentualnie o uchylenie skarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżąca wniosła zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G., w sprawie o sygn. akt III AUa 1791/12 zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II i III w ten sposób, że ustalił, iż Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. nie jest zobowiązane do zapłaty kwoty 234.088,94 (dwieście trzydzieści cztery tysiące osiemdziesiąt osiem 94/100) złotych z odsetkami, z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 r. do listopada 2006 r. oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję (pkt I); zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 5.430,00 (pięć tysięcy czterysta trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu

za II instancję (pkt II).

Sąd Apelacyjny wskazał, iż niespornym między stronami było, że w (...) Spółka z o.o. w G. w Rozdziale VI Dodatkowe świadczenia w punkcie 2 wprowadzono zapis o treści „ w celu podwyższenia kwoty świadczeń z tytułu ubezpieczenia spółka może dopłacać każdemu pracownikowi do miesięcznej składki na ubezpieczenie grupowe zawarte przez spółkę”. Na podstawie tego zapisu od stycznia 1998 r. do listopada 2006 r. ze strony płatnika następowała dopłata w kwocie 9,50 zł do miesięcznej składki na każdego z pracowników, którzy przystąpili do ubezpieczenia grupowego na życie. Mechanizm dopłaty do polisy wyglądał tak, że część składki na ubezpieczenie na życie potrącana była z wynagrodzenia pracowników, a część ponosił pracodawca z własnych środków obrotowych. Przy przychodach pracownika poza składnikami wynagrodzenia występowała kwota dopłaty pracodawcy w wysokości 9,50 zł miesięcznie. Pełna kwota składki miesięcznej przez cały sporny okres wynosiła 54 zł miesięcznie. Kwota dopłaty 9,50 zł była stała przez cały okres dla każdego z pracowników, którzy przystąpili do ubezpieczenia, była też taka sama niezależnie od wysokości pobieranego wynagrodzenia. Zgodnie z układem zbiorowym, każda osoba, która przystąpiła do ubezpieczenia, otrzymywała ze strony pracodawcy taką dopłatę. Nie było żadnych warunków niezbędnych do spełnienia, wystarczyło być pracownikiem spółki i przystąpić do ubezpieczenia. Osoby, które nie przystąpiły do ubezpieczenia, nie miały potrącanych składek i też nie otrzymywały dopłaty z zakładu. Osoba otrzymująca dopłatę nie miała żadnej możliwości dysponowania kwotą dopłaty, ponieważ w tym samym momencie pracodawca potrącał pracownikowi pełną składkę w wysokości 54 zł, na którą składała się część opłacana przez pracownika i dopłata, a następnie przekazywał całą składkę na rzecz ubezpieczyciela. Dopłata nie stanowiła elementu wynagrodzenia, był to tylko techniczny sposób rozliczenia. Zakład poza składnikami wynagrodzenia dopisywał pracownikowi świadczenie dodatkowe wynikające z układu zbiorowego w wysokości 9,50 zł. Całość składki w tym samym momencie

była potrącana pracownikowi i przekazywana ubezpieczycielowi. Składka była więc w całości przekazywana przez pracodawcę ubezpieczycielowi a w jej skład wchodziła kwota 44,50 zł od pracownika i 9,50 zł od pracodawcy. Przewidziana była możliwość kontynuowania ubezpieczenia przez osobę, która przestała być pracownikiem. W takiej sytuacji były pracownik przejmował obowiązek opłacania składek w całości. Nie było natomiast żadnej możliwości wypłaty zgromadzonych środków. Każda dopłata do polisy na życie w wysokości 9,50 zł, chociaż nie stanowiła elementu wynagrodzenia, była przychodem

i potrącano od niej podatek jak od przychodu. Płatnikiem składki na ubezpieczenie pracownicze był zakład pracy, ale składka ta była uiszczana na rzecz konkretnych pracowników, którzy przystąpili do umowy ubezpieczenia. W razie ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego wypłata następowała na rzecz pracownika. Fizycznie składki były uiszczane z konta spółki w imieniu konkretnych pracowników zgodnie z umową, którą pracodawca zawarł w imieniu pracowników. Dopłata w wysokości 9,50 zł stanowiła koszt pracodawcy. Nie była traktowana jako koszt wynagrodzenia, tylko jako koszt dodatkowych świadczeń wynikających z układu zbiorowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pracownicy skarżące partycypowali częściowo w wykupionym ubezpieczeniu grupowym na życie. Świadczenie na rzecz pracownika wynikające z UZP przybrało postać zakupu po cenach niższych niż detaliczne grupowego ubezpieczenia pracowniczego oraz nie stanowiło ekwiwalentu w formie pieniężnej i stanowiło przychód uzyskiwany przez pracownika w ramach stosunku pracy w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nadto w związku z podniesionymi zarzutami naruszenia przepisów postępowania, w ocenie Sądu Apelacyjnego, należało również wskazać na wadliwość zaskarżonej decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. w przedmiocie zobowiązania Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. w G. do zapłaty kwoty 234.088,94 zł z tytułu nieprawidłowo opłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 r. do listopada 2006 r., w związku z nieuwzględnieniem przy obliczaniu podstawy wymiaru składek dopłat poczynionych przez pracodawcę do polis ubezpieczeniowych pracowników. Zdaniem Sądu Apelacyjnego podkreślenia wymagało, że przedmiotowa decyzja była decyzją wymiarową. Organ rentowy wydał decyzję, uznając że płatnik posiada zobowiązanie publicznoprawne z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zobowiązanie to określił na łączną kwotę 234.088,94 zł wraz z odsetkami i kwotę tę podzielił w decyzji na poszczególne fundusze. Ponieważ zaskarżona decyzja organu rentowego nie zawierała podstawy faktycznej i wskazania sposobu wyliczenia świadczenia, zasadnym było wydanie przez Sąd zarządzenia w trybie art. 4671 § 4 k.p.c. o zwróceniu akt sprawy VIIIU 14139/07 pozwanemu m.in. celem prawidłowego przeprowadzenia postępowania przed organem rentowym, tj. ustalenia wysokości zaległości Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. w G. z tytułu opłaty składek na ubezpieczenia społeczne i okresu, za który występuje zaległość, oddzielenie w stosunku do poszczególnych pracowników ustalonych przez ZUS jako osoby, których zaległości ze strony ZUS dotyczą. Zarządzenia te jednak nie zostały przez organ rentowy wykonane. Nadto ponieważ organ rentowy nie zmienił prawomocnie zaskarżonej odwołaniem decyzji w części, uwzględniając stanowisko odwołującego się, Sąd Okręgowy rozpoznał sprawę, wydając orzeczenie stosowne do wyników postępowania (art. 47714 k.p.c.). Sąd Apelacyjny wskazał, iż Sąd pierwszej instancji uznał, że skoro podstawa materialna decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. okazała się prawidłowa, a ani płatnik ani zainteresowani nie kwestionowali wysokości ani okresów występowania dopłat, odwołanie należy oddalić. Sąd Apelacyjny nie podzielił jednak powyższego poglądu, wskazując, że w sytuacji kiedy organ rentowy wydał decyzję globalną, określając podstawę zobowiązania z tytułu składek, to winna ona zostać uzupełniona poprzez jednostkowe rozliczenie składek przypadających na każdego pracownika, bowiem dopiero wtedy można uznać, że zawiera dostateczne wskazanie podstawy faktycznej i sposobu wyliczenia kwoty wynikającej z decyzji. Nie chodzi tu o wydanie odrębnych decyzji w stosunku do każdego pracownika, lecz o kwotowe wykazanie różnicy między składką opłaconą a należną od każdego pracownika i wyjaśnienie, skąd bierze się ta różnica (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., II UK 148/09, Lex nr 577847). Obowiązkiem organu rentowego było zatem, zdaniem Sądu, przytoczyć takie okoliczności faktyczne, które nie tylko wskazywałyby, że doszło do zaniżenia składek, ale również wykazać jej podstawę faktyczną, tj. że w stosunku do określonych pracowników, za określony okres do takiego zaniżenia doszło. Wówczas decyzję taką można by zweryfikować pod względem nie tylko zastosowanych przepisów, ale również matematycznych wyliczeń. Organ rentowy, otrzymawszy od Sądu zobowiązanie mające na celu wdrożenie

procedury zmierzającej do wydania decyzji indywidualnych w stosunku do poszczególnych pracowników, miał szereg możliwości wykazania prawidłowości wydanej przez siebie decyzji. Choć samo zarządzenie Sądu I instancji było niezaskarżalne, to jednak pozwany mógł, zdaniem Sądu Apelacyjnego, poczynić jakiegokolwiek próby, aby zmienić je i w inny sposób udowodnić, że zobowiązanie spółki istnieje w wysokości wskazanej w decyzji. W ocenie Sądu drugiej instancji, organ rentowy nie udowodnił zatem, że zaskarżona decyzja prawidłowo określa wymiar należnych składek, a tym samym nie wykazał również, że płatnik składek w spornym okresie nieprawidłowo określił i opłacił składki za swoich pracowników. Nie wykazał, że w stosunku do określonych pracowników zaniżono podstawę wymiaru składek. Stwierdzenie pozwanego w toku procesu, że nie istnieje możliwość wyliczenia zaniżenia podstawy składek w stosunku do poszczególnych pracowników, jest tożsame z przyjęciem stanowiska, że pozwany nie udowodnił swoich twierdzeń o zaniżeniu należnych składek. Sąd Apelacyjny podkreślił, iż do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie wynikająca z art. 232 k.p.c. zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 151/08, Lex nr 518057). Wydanie decyzji przez organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia go od udowodnienia przed sądem jej podstawy faktycznej, zgodnie zasadą rozkładu ciężaru dowodu wynikającą z art. 6 k.c. Kontestowanie uzasadnionych zarządzeń sądu wydanych w trybie art. 467 § 4 k.p.c., stanowi zatem ze strony pozwanego zaniechanie procesowe prowadzące w konsekwencji do nieudowodnienia faktu, z którego organ wywodzi skutki prawne. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w niniejszej sprawie organ rentowy nie dowiódł zatem zasadności swojego stanowiska zawartego w zaskarżonej decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. albowiem nie poddawała się ona kontroli rachunkowo - rozliczeniowej. Nie sposób było dokonać weryfikacji podawanych przez ZUS wielkości podstawy wymiaru składek na podstawie protokołu kontroli lub innych jakichkolwiek danych. Również z działań organu rentowego wynika, że już w toku postępowania przed sądem Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że decyzja z dnia 15 czerwca 2007 r. jest wadliwa pod względem podstawy faktycznej i prawnej,

czego dowodem była decyzja z dnia 6 lutego 2009 r., uchylająca zaskarżoną decyzję z dnia 15 czerwca 2007 r.

Przechodząc do kwestii związanych z materialną podstawą zaskarżonej decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r., Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd pierwszej instancji niezasadnie uznał jej prawidłowość, dzieląc pogląd organu rentowego, że przepis § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 Nr 161 poz. 1106 ze zm., dalej: rozporządzenie) nie ma zastosowania do płatnika składek. Wykładnia przepisu dokonana przez Sąd Okręgowy jest bowiem nieprawidłowa. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych pracowników stanowi przychód w rozumieniu art. 4. Zgodnie z tym przepisem, przychód oznacza przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Źródła przychodów wskazuje rozdział 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wyjątki od zasady, że podstawą wymiaru składek są przychody, wskazuje z § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia, zgodnie z którym podstawy wymiaru składek nie stanowią następujące przychody: korzyści materialne wynikające z układów zbiorowych pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu, a polegające na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów, przedmiotów lub usług oraz korzystaniu z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji. Jak wynika z powyższego przepisu, pierwszym warunkiem, by mówić o wyłączeniu z oskładkowania korzyści materialnych polegających na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów, przedmiotów lub usług bądź na korzystaniu z bezpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji, jest to, aby prawo pracownika do nich wynikało z układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu. Drugą przesłanką wyłączenia korzyści materialnej z podstawy wymiaru składek jest natomiast to, aby pracownik ponosił częściową odpłatność z tytułu jej nabycia, tj. cena za nabyty artykuł, towar lub usługę musi być niższa niż

cena detaliczna. Ten warunek odnosi się jednak wyłącznie do korzyści materialnych polegających na uprawnieniu do zakupu po cenach niższych niż detaliczne niektórych artykułów, przedmiotów lub usług. Nie dotyczy korzyści polegającej na korzystaniu z przejazdów środkami lokomocji. Z uwagi na to, że § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia nie formułuje żadnych wymagań co do skali odpłatności, której ciężar musi ponieść pracownik, za wystarczającą należy uznać również odpłatność symboliczną. Jeżeli więc wartość współfinansowanych przez przedsiębiorcę części świadczeń z tytułu grupowego ubezpieczenia pracowniczego ponoszona na rzecz pracowników kwalifikowana jest jako przychód z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz u przedsiębiorcy nie obowiązuje zakładowy, bądź ponadzakładowy układ zbiorowy pracy oraz prawo do tego świadczenia nie wynika z regulaminu wynagradzania, to świadczenia te będą uwzględniane w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Świadczenia te będą natomiast wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli przedsiębiorca dokona zapisu w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania, z którego będzie wynikało prawo pracowników do ich otrzymywania. Przytoczyć należało, zdaniem Sądu Apelacyjnego, stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyr. z dnia 3 kwietnia 2008 r. (II UK 172/07, OSNP 2009/13-14/181), że skoro z treści § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia wynika, że podstawy wymiaru składek nie stanowią przychody w postaci korzyści materialnych wynikających z układów zbiorowych pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu polegające między innymi na korzystaniu z odpłatnych lub częściowo odpłatnych przejazdów środkami lokomocji, to do materii normatywnej tych aktów lub przepisów prawa pracy należy określać tego rodzaju korzyści materialnych, które są wyłączone z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Wprawdzie wyłączenia przychodów w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, osiągniętych przez pracowników z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, następuje wyłącznie w enumeratywnie wskazanych przypadkach w § 2 rozporządzenia, ale nie oznacza to, że sytuacje te podlegają restrykcyjnej wykładni zważającej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w przedmiotowej sprawie uznać należało, że przystąpienie do pracowniczego ubezpieczenia grupowego na życie było dla pracownika korzyścią materialną, wynikającą z układu zbiorowego. Pracownik z tej korzyści materialnej skorzystał bezpośrednio nie mógł, gdyż całą składkę, zarówno część opłacaną przez pracownika jak i dofinansowywaną przez pracodawcę, przekazywano na konto ubezpieczyciela przez pracodawcę. Korzyść ta wynika z tego, że poprzez dofinansowanie i współfinansowanie pracownik miał usługę korzystniejszą niż gdyby przystąpił do ubezpieczenia indywidualnego (uzyskanego w oderwaniu od zatrudnienia). Rację ma zatem, jak wskazał Sąd II instancji, płatnik, że z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika mniej restrykcyjne traktowanie zwolnień z oskładkowania niż uczynił to Sąd I instancji. W przedmiotowej sprawie, skoro wartość finansowanych świadczeń kwalifikowana jest jako przychód z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy, zapis o korzyści wynika z układu zbiorowego pracy i pracownicy partycypują w kosztach świadczenia, to przyjęć należało, że spełnione zostały warunki ustanowione w § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia. Tym samym korzyści materialne pracownika z tytułu zakupu przez pracodawcę usług po cenach niższych niż przy zakupie indywidualnym, nie powinny być uwzględniane w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Interpretacja przepisu § 26 ust. 1 pkt 26 dokonana przez Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie była zatem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wadliwa.

Niesporne, vide: wyrok z dnia 23 grudnia 2011 r sygn.akt VIII U 48/11 – k.1664-1680 t .IX akt sprawy VIII U 48/11, wyrok z uzasadnieniem z dnia 21 czerwca 2013 r., sygn.akt III AUa 1791/12 – 3053-3081 akt sprawy III AUa 1791/12

Stan faktyczny w sprawie był niesporny między stronami. Wynikał on nadto z dokumentacji zgromadzonej w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu.

Należy wskazać, iż przedmiot sporu zawisły w niniejszej sprawie jest tożsamy z przedmiotem sporu w sprawie o sygn. akt VIII U 48/12. Zarządzeniem wydanym na rozprawie w dniu 15 grudnia 2011 r. z uwagi na niemożność ustalenia miejsca zamieszkania wyłączono do niniejszego postępowania sprawę w części dotyczącej zainteresowanych K. T., W. G., J. G. (1), B. K. i K. Ł.. Jak ww. w sprawie o sygn. akt VIII U 48/12 prawomocnym wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku, w sprawie o sygn.akt III AUa 1791/12 zmienił zaskarżony wyrok z dnia 23 grudnia 2011 r., Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie II i III w ten sposób, że ustalił, iż Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. nie jest zobowiązane do zapłaty kwoty 234.088,94 (dwieście trzydzieści cztery tysiące osiemdziesiąt osiem 94/100) złotych

z odsetkami, z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 r. do listopada 2006 r. oraz zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 7.200,00 (siedem tysięcy dwieście sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję (pkt I) zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. kwotę 5.430,00 (pięć tysięcy czterysta trzydzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję (pkt II).

Należy wskazać, iż wszystkie kwestie sporne prowadzące się do ustalenia, czy kwoty dopłat pracownikom do miesięcznych składek z tytułu grupowego ubezpieczenia na życie należy doliczyć do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne były już przedmiotem orzekania, zatem spór merytorycznie został prawomocnie rozstrzygnięty przez Sąd Apelacyjny. Oznacza to, że Sąd, dzieląc ustalenia i argumentacje Sądu Apelacyjnego nie jest zobowiązany, ani nawet uprawniony, do prowadzenia ponownie postępowania w tym zakresie. Był on jednak zobligowany do wydania w niniejszej sprawie merytorycznego rozstrzygnięcia odnośnie, uprzednio wyłączonych z uwagi na niemożność ustalenia miejsca zamieszkania zainteresowanych J. G. (1), W. G., B. K., K. Ł. i K. T.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd w pkt I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 15 czerwca 2007 r. w ten sposób, iż ustalił, że Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. z siedzibą w G. nie jest zobowiązane do zapłaty składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od stycznia 1999 r. do listopada 2006 r. z tytułu dopłat do składek na grupowe ubezpieczenie na życie na rzecz pracowników: J. G. (1), W. G., B. K., K. Ł. i K. T., w pkt II zmienił zaś zaskarżoną decyzję z dnia 6 lutego 2009 r. i ustalił, iż brak było podstaw do uchylecia decyzji w stosunku do wyżej wymienionych zainteresowanych.

SSO Magdalena Graul